

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av inkomstskattelagen och av ikraftträdelsebestämmelsen i lagen om ändring av inkomstskattelagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att inkomstskattelagen och ikraftträdelsebestämmelsen gällande 101 § inkomstskattelagen ändras.

I propositionen föreslås att det extra ränteavdraget slopas. Dessutom föreslås att överlåtelseförlust för egen bostad får avdras från överlåtelsevinsten, om den överlåtelsevinst som erhållits av bostaden vore skattepliktig. Enligt förslaget skall skattefriheten för selsättningsstöd och arbetsmarknadsstöd som

hushållen får som arbetsgivare fortsätta till utgången av 2000. Likaså föreslås en revidering av ikraftträdelsebestämmelsen om pensionsinkomstavdraget.

Lagarna avses träda i kraft vid ingången av 2000.

Propositionen ansluter sig till budgetpropositionen för 2000 och avses bli behandlad i samband med den.

MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

1.1. Slopande av det extra ränteavdraget

I samband med skattereformen år 1993 infördes ett extra ränteavdrag som görs från skatten för att kompensera den minskade nyttan av skatteavdraget för bostads- och studielån. Tidigare hade det varit möjligt att avdra bostads- och studielånsräntorna från inkomsten. När ränteavdraget ändrades till ett avdrag som görs från skatten med kapitalskattesats blev nyttan av avdraget mindre för dem vars marginalskatteprocent översteg den dåvarande kapitalskattesatsen, dvs. 25 %. Vid riksdagsbehandlingen av frågan ändrades avdraget till att också gälla de skattskyldiga vars marginalskatteprocent är under 25 %.

Enligt 144 § inkomstskattelagen (1535/1992) beviljas extra ränteavdrag under tio år (1993—2002). Avdragets belopp minskar gradvis. Till att börja med var avdraget, då det uppgick till fullt belopp, 17,5 % av de avdragbara bostads- och studielånsräntor som uppgivits vid beskattningen för 1992 ända upp till den övre gräns som anges i lagen. Fr.o.m. 1996 har man som extra rän-

teavdrag kunnat avdra 5 % av räntorna under år 1992. Extra ränteavdrag beviljas till fullt belopp om den skattskyldiges beskattningsbara förvärvsinkomst vid statsbeskattningen för 1993 uppgick till minst 160 000 mk. Om förvärvsinkomsten var mindre än det så minskar avdraget gradvis.

Extra ränteavdrag beviljas schablonmässigt enligt situationen vid utgången av 1992. Antalet personer som har rätt till avdrag förblir således nästan lika stort från år till år. Avdraget beviljas årligen ca 925 000 skattskyldiga. Avdraget är för närvarande högst 1 250 mk om året för en ensamstående. För barnfamiljer kan avdraget uppgå till högst 2 500 mk om året. I praktiken får hälften av dem som har rätt till avdraget dra av högst 300 mark om året.

Livssituationen för dem som får extra ränteavdrag har förändrats på många sätt sedan slutet av 1992. Ungefär en tredjedel av dessa har för tillfället inga bostads- eller studielån. Räntefoten för bostads- och studielån är i dag på en betydligt lägre nivå än den var då det extra ränteavdraget infördes och den allmänna sänkningen av räntenivån har redan i och för sig minskat den belastning som skötseln av skulder innebär. Den höj-

ning av kapitalskattesatsen med 3 procentenheter som genomförts har å sin sida ökat det skattestöd som gäldenärerna får. Under de senaste åren har avdraget också i betydligt mindre grad kommit de personer till godo som behöver detta stöd. Det kan antas att av alla de stöd som samhället beviljar hör det extra ränteavdraget nuförtiden till de stöd som sämst når de behövande. Det extra ränteavdraget åsamkar samhället årligen kostnader på ca 450 milj. mk. Med stöd av det som anförts ovan föreslås därför att det extra ränteavdraget slopas.

1.2. Förlust vid överlåtelse av egen bostad

Enligt 50 § inkomstskattelagen skall förlust som har uppkommit vid överlåtelse av egendom dras av från vinst som erhållits vid överlåtelse av egendom under skatteåret eller de tre följande åren i den mån som vinst uppstår. Enligt 2 mom. betraktas inte förlust vid överlåtelse av en bostad som den skattskyldige har använt som stadigvarande bostad för sig eller sin familj som avdragbar överlåtelseförlust. I rättspraxis (HFD 19.12.1997 liggare 3239) har det ansetts att bestämmelsen om förlust vid överlåtelse av egen bostad skall tillämpas också på förlust som uppkommer vid överlåtelse av sådan egen bostad som har använts som stadigvarande bostad i mindre än två år och för vilken överlåtelsevinsten vore skattepliktig inkomst. Med tanke på en symmetrisk skattebehandling föreslås att ingen rätt att avdra förlust för överlåtelse skall gälla endast sådan överlåtelseförlust för egen bostad för vilken också den överlåtelsevinst som erhållits vore skattefri.

1.3. Fortsatt skattefrihet för hushållens sysselsättningsstöd och arbetsmarknadsstöd

Regeringen har beslutat förlänga giltighetstiden för lagen om temporärt skattestöd för hushållsarbete (728/1997) samt lagen om ett temporärt stödsystem för hushållsarbete (839/1997) med ett år, dvs. till utgången av 2000. Avsikten är att avlåta särskilda propositioner om den saken.

Hushållen har fr.o.m. 1994 uppmuntrats att sysselsätta arbetslösa arbetssökande också med hjälp av sysselsättningsstöd. I det här systemet betalas till hushållen sysselsätt-

ningsstöd som används till avlöning av den person som skall sysselsättas. Sysselsättningsstödet har varit skattefri inkomst för hushållen förutsatt att stödet inte har använts i näringsverksamhet, jordbruk eller skogsbruk. Vid ingången av 1998 togs i samband med den arbetskraftspolitiska reformen en ny stödform i bruk, ett s.k. sammansatt stöd. Sammansatta stöd kan beviljas arbetsgivare som upprättar ett arbets- eller läroavtal med en sådan arbetssökande till vilken har betalats arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd för 500 dagar och som vid den tidpunkt då han blir sysselsatt har rätt till arbetsmarknadsstöd. Det sammansatta stödet består av arbetsmarknadsstöd och sysselsättningsstöd som betalas till arbetsgivaren. Också privata hushåll kan få ett sådant skattefritt sammansatt stöd.

Bestämmelserna gäller för viss tid och det föreslås att skattefriheten upphör vid utgången av 1999. Eftersom det är ändamålsenligt att granska alla de ovan nämnda olika former av sysselsättningsstöd som hushållen får såsom en helhet, föreslås det att skattefriheten för sysselsättningsstöd som en fysisk person som arbetsgivare får genom annat än näringsverksamhet, jordbruk eller skogsbruk och arbetsmarknadsstöd som betalas till hushåll som arbetsgivare skall fortsätta att gälla ytterligare ett år, dvs. till utgången av 2000.

1.4. Övergångsbestämmelse om pensionsinkomstavdraget vid kommunalbeskattningen

Vid kommunalbeskattningen bestämdes storleken av pensionsinkomstavdraget ända till 1996 utgående ifrån om maken fick folkpension, eller någon motsvarande pension, eller inte. När folkpensionens basdel avskaffades 1997 kunde denna grund inte längre tillämpas. Fr.o.m. 1997 har man vid beskattningen tillämpat pensioninkomstavdrag för make så snart pensionstagaren börjar få något slags pension som berättigar till pensionsinkomstavdrag. Makar med pensionsinkomst blev således likställda oberoende av hurudan pension de får. Eftersom ändringen medförde en strängare beskattning föreslogs det att den inte skall tillämpas på de makar som 1996 har fått ett sådant pensionsinkomstavdrag som beviljas ensamstående. Avsikten med detta var enligt den regeringsproposition (RP 105/1996 rd) som lämnades

om saken att beskattningen inte skulle bli strängare för någon som 1996 fick kontinuerlig pension.

Enligt praxis för tillämpning av den ikraftträdelsebestämmelse gällande 101 § inkomstskattelagen som gällt detta har rätten till pensionsinkomstavgift för ensamstående kvarstått för de makar för vilka pensionsinkomstavgiften uträknat enligt de grunder som gäller för ensamstående verkligen blev större än noll under år 1996. Om avgiften även på grund av tillfälliga förvärvsinkomster, såsom engångsprestationer som betalats för kommunala förtroendeuppdrag, blev noll ansågs det i beskattningspraxis att inget avgift har beviljats. Således kvarstod inte rätten till pensionsinkomstavgift för ensamstående.

När lagen bereddes var avsikten att pensionsinkomstavgiften också i fortsättningen skulle fastställas i enlighet med bestämmelserna om pensionsinkomstavgift för ensamstående beträffande de personer för vilka avgiften i fråga redan före ändringen hade fastställts utifrån den kontinuerliga pensionsinkomsten enligt de grunder som gäller pensionsinkomstavgift för ensamstående. Om maken 1996 har haft rätt till pensionsinkomstavgift för ensamstående föreslås det att den skattskyldige som beskattas som make skall beviljas pensionsinkomstavgift för ensamstående också i det fallet att den skattskyldiges förvärvsinkomster i själva verket har utgjort ett hinder för att få pensionsinkomstavgift. Enligt förslaget skall bestämmelsen tillämpas fr.o.m. skatteåret 1997.

Antalet skattskyldiga som på grund av förslaget gällande övergångsbestämmelsen om pensionsinkomstavgift skulle få det pensionsinkomstavgift som tillkommer ensamstående beräknas vara ett fåtal. Till den del skatteförvaltningen inte självantäcker rättar till deras beskattning kan de skattskyldiga själva söka rättelse i beskattningen. Rättelseyrkandet skall göras inom fem år räknat från ingången av det år som följer på avslutad beskattning.

2. Ekonomiska verkningar

Slopandet av det extra räntebelågningen ökar skatteinkomsterna jämfört med 1999 med ca 450 milj. mk, varav statens andel är ca 370 milj. mk, kommunernas andel ca 70, församlingarnas andel ca 5 och Folkpensionsanstaltens andel ca 7 milj. mk.

Det kan antas att ändringen av bestämmelsen om förlust vid överlåtelse av egen bostad inte har någon väsentlig ekonomisk betydelse.

Hushållen som arbetsgivare får sysselsättningsstöd och arbetsmarknadsstöd uppskattningsvis 40 milj. mk år 1999, med vilken cirka 1 300 personer var sysselsattade e.g. vid utgången av juni detta år. Det kan antas att stödet år 2000 kommer att vara ungefär lika stort.

Revideringen av ikraftträdelsebestämmelsen gällande inkomstskatteavgiften vid kommunalbeskattningen medför en lindrigare beskattning för vissa pensionsinkomsttagare. Ändringen har likväl inga betydande verkningar på kommunernas skatteinkomster.

3. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid finansministeriet.

4. Samband med andra propositioner

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2000.

5. Ikraftträdande

Det föreslås att ändringen av pensionsinkomstavgiften vid kommunalbeskattningen tillämpas första gången även vid beskattningen för 1997. Andra ändringar föreslås tillämpa första gången vid beskattningen för 2000.

Med stöd av vad som anförts ovan förelägs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av inkomstskattelagen**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i inkomstskattelagen av den 30 december 1992 (1535/1992) 144 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 1502/1993, samt
ändras 50 § 2 mom. och 143 § 7 mom., av dessa lagrum 143 § 7 mom. sådant det lyder i lag 1170/1998, som följer:

50 §

Överlåtelseförlust

Som avdragbar överlåtelseförlust betraktas inte överlåtelse av sådan bostad för vilken överlåtelsevinsten enligt 48 § är skattefri, och inte heller förlust som uppkommit vid överlåtelse av sedvanligt bohag eller annan motsvarande egendom avsedd för personligt bruk.

143 §

Vissa övergångsbestämmelser

Vid beskattningen för 1998—2000 är det

sysselsättningsstöd enligt sysselsättningsförordningen (1363/1997) som en fysisk person erhållit och det arbetsmarknadsstöd enligt 2 a kap. lagen om arbetsmarknadsstöd (1354/1997) som betalas till arbetsgivaren inte skattepliktig inkomst, om stödet används i annat än näringsverksamhet, jordbruk eller skogsbruk.

Denna lag träder i kraft den
Lagen tillämpas första gången vid beskattningen för 2000.

2.

Lag

om ändring av ikraftträdelsebestämmelsen i lagen om ändring av inkomstskattelagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras ikraftträdelsebestämmelsens 3 mom. i lagen den 20 december 1996 om ändring av inkomstskattelagen (1126/1996) som följer:

Ikraftträdelsebestämmelse

Bestämmelserna i 24 § tillämpas om ändringen av verksamhetsformen har skett den 1 januari 1997 eller senare. Om på en skattskyldig år 1996 tillämpades de bestämmelser som gäller make och om han vid kommunalbeskattningen hade rätt till pensionsinkomstavdrag för kontinuerlig pensionsinkomst med stöd av 101 § 2 och 3 mom. inkomstskattelagen, räknas hans pensionsin-

komstavdrag vid kommunalbeskattningen enligt 101 § 2 och 3 mom. i denna lag så länge som lagens bestämmelser om make tillämpas på honom, även i det fall att han i själva verket inte på grund av förvärvsinkomsterna under år 1996 blivit beviljad pensionsinkomstavdrag.

Denna lag träder i kraft den
Lagen tillämpas första gången vid beskattningen för 1997.

Helsingfors den 1 september 1999

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Finansminister *Sauli Niinistö*

1.

Lag**om ändring av inkomstskattelagen**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i inkomstskattelagen av den 30 december 1992 (1535/1992) 144 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 1502/1993, samt

ändras 50 § 2 mom. och 143 § 7 mom., av dessa lagrum 143 § 7 mom. sådant det lyder i lag 1170/1998, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

50 §

Överlåtelseförlust

Som avdragbar överlåtelseförlust betraktas inte förlust vid överlåtelse av en bostad som den skattskyldige har använt som stadigvarande bostad för sig eller sin familj, sedvanligt bohag eller annan motsvaransw egendom avsedd för personligt bruk.

Som avdragbar överlåtelseförlust betraktas inte överlåtelse av sådan bostad *för vilken överlåtelsevinsten enligt 48 § är skattefri*, och inte heller förlust som uppkommit vid överlåtelse av sedvanligt bohag eller annan motsvarande egendom avsedd för personligt bruk.

143 §

Vissa övergångsstadganden

Vid beskattning för 1998 och 1999 är det sysselsättningsstöd enligt sysselsättningsförordningen (1363/1997) som en fysisk person erhållit genom annat än näringsverksamhet, jordbruk eller skogsbruk och det arbetsmarknadsstöd enligt 2 a kap. lagen om arbetsmarknadsstöd (1354/1997) som betalas till arbetsgivaren inte skattepliktig inkomst.

Vid beskattningen för 1998—2000 är det sysselsättningsstöd enligt sysselsättningsförordningen (1363/1997) som en fysisk person erhållit och det arbetsmarknadsstöd enligt 2 a kap. lagen om arbetsmarknadsstöd (1354/1997) som betalas till arbetsgivaren inte skattepliktig inkomst, om stödet används i annat än näringsverksamhet, jordbruk eller skogsbruk.

144 §

Extra ränteavdrag

Om en skattskyldig eller hans make vid utgången av 1992 haft bostads- eller studieskulder, skall från den skatt som fastställs för hans förvärvsinkomst göras ett extra ränteavdrag 1993—2002.

Det fulla beloppet av ett extra ränteavdrag motsvarar den procentuella andelen enligt tabellen nedan av de vid beskattningen för

144 §

Extra ränteavdrag

(upphävs)

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1992 uppgivna avdragbara räntorna på bostads- och studieskuld upp till ett räntebelopp av 25 000 mark och för makar upp till 40 000 mark. Dessa maximala räntebelopp skall höjas med 5 000 mark om den skattskyldige eller makarna tillsammans har haft ett minderårigt barn att försärja, och med 10 000 mark om de haft två eller flera sådana barn.

avdragsår	andel av räntorna procent
1993	17,5
1994	15,0
1995	12,5
1996—2000	5,0

Extra ränteavdrag beviljas till fullt belopp, om den skattskyldiges vid statsbeskattningen för 1993 beskattningsbara förvärvsinkomst uppgår till minst 160 000 mark. Om förvärvsinkomsten är mindre, utgår avdraget en procent av dess fulla belopp beräknat per varje begynnande belopp av ettusen sexhundra mark av den skattskyldiges förvärvsinkomst.

Har på den skattskyldige tillämpats vad denna lag stadgar om makar, skall avdraget beviljas den av makarna som för 1992 har deklarerat ett högre belopp avdragbara bostads- och studielåneräntor. Om de räntor som de har deklarerat är lika stora, beviljas avdraget den av makarna vars sammanlagda skatter och premier på förvärvsinkomst är högst. Makarna kan dock om de yrkar på detta innan beskattningen för 1993 har slutförts välja vilkendera maken skall beviljas avdraget.

Om makarna skiljer sig eller varaktigt flyttar isär i avsikt att uppgöra med samlevnaden, kan avdraget eller hälften av avdraget för den återstående delen av den tid för vilken det beviljas överföras på den andra av makarna. Överföringen av ett extra ränteavdrag inverkar dock inte på avdragets storlek. Yrkande på överföring av avdrag skall framställas innan beskattningen slutförs för det skatteår under vilket makarna har skiljt sig eller varaktigt flyttat isär. Om de skattskyldiga framställer skilda yrkande i saken, beviljas avdraget vardera till hälften.

Om den av makarna som beviljats det ext-

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

ra ränteavdraget avlider, beviljas avdraget den efterlevande maken räknat från skatteåret efter dödsåret.

Extra ränteavdrag beviljas inte på basis av räntor som har betalats före den tid för vilken de har beräknats. Oberoende av det deklarerade räntebeloppet anses bostads- och studielåneräntorna uppgå till minst 8 procent av det bostads- och studielånebelopp som den skattskyldige eller makarna hade vid utgången av 1992.

Extra ränteavdrag skall dras av från den skattskyldiges skatter innan underskottsgörelse sker enligt 132—134 §§.

Denna lag träder i kraft den
Lagen tillämpas första gången vid beskattningen för 2000.

2.

Lag**om ändring av ikraftträdelsebestämmelsen i lagen om ändring av inkomstskattelagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras ikraftträdelsebestämmelsens 3 mom. i lagen den 20 december 1996 om ändring av inkomstskattelagen (1126/1996) som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse**Ikraftträdelsebestämmelse*

Stadgandena i 24 § tillämpas om ändringen av verksamhetsformen har skett den 1 januari 1997 eller därefter. Tillämpades innan denna lag trädde i kraft på en skattskyldig stadgandena om make och beviljades han med stöd av 101 § 2 och 3 mom. inkomstskattelagen vid kommunalbeskattningen pensionsinkomststavdrag för kontinuerlig pensionsinkomst enligt de stadganden som gällde 1996, räknas hans pensionsinkomststavdrag vid kommunalbeskattningen enligt 101 § 2 och 3 mom. denna lag så länge som lagens stadganden om make tillämpas på honom.

Bestämmelserna i 24 § tillämpas om ändringen av verksamhetsformen har skett den 1 januari 1997 eller senare. Om på en skattskyldig år 1996 tillämpades de bestämmelser som gäller make och om han vid kommunalbeskattningen hade rätt till pensionsinkomststavdrag för kontinuerlig pensionsinkomst med stöd av 101 § 2 och 3 mom. inkomstskattelagen, räknas hans pensionsinkomststavdrag vid kommunalbeskattningen enligt 101 § 2 och 3 mom. i denna lag så länge som lagens bestämmelser om make tillämpas på honom, även i det fall att han i själva verket inte på grund av förvärvsinkomsterna under år 1996 blivit beviljad pensionsinkomststavdrag.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Denna lag träder i kraft den .
Lagen tillämpas första gången vid beskatt-
ningen för 1997.

REGERINGENS PROPOSITION TILL RIKSDAGEN
OM STATSBUDGETEN
FÖR 2000

HELSINGFORS 1999

ISSN 0785-7659

OY EDITA AB, HELSINGFORS 1999

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Allmän motivering	A	5
1. Samhällsekonomin 1999-2000	A	5
2. Den ekonomisk-politiska linjen	A	10
3. Den offentliga ekonomin	A	12
4. Huvudlinjerna i förslaget till utgiftsstat	A	18
5. Huvudlinjerna i skatte- och avgiftspolitik	A	47
6. Statens ägarpolitik, affärsverksamhet och fonder	A	48
7. Skuldskötselpolitik	A	51
8. Balansering av budgetekonomin och statsekonomin samt statsskulden	A	53
 Sifferstat och detaljmotivering	1	31
 Allmänt		31
 Inkomster	1	37
11. Skatter och inkomster av skattenatur	1	37
12. Inkomster av blandad natur	2	43
13. Ränteinkomster och intäktsföring av vinst	5	65
15. Lån	5	67
 Utgifter	6	69
21. Republikens President	6	69
22. Riksdagen	6	71
23. Statsrådet	7	74
24. Utrikesministeriets förvaltningsområde	7	78
25. Justitieministeriets förvaltningsområde	8	97
26. Inrikesministeriets förvaltningsområde	9	113
27. Försvarsministeriets förvaltningsområde	10	141
28. Finansministeriets förvaltningsområde	11	154
29. Undervisningsministeriets förvaltningsområde	13	185
30. Jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde	17	241
31. Trafikministeriets förvaltningsområde	20	320
32. Handels- och industriministeriets förvaltningsområde	22	350
33. Social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde	24	395
34. Arbetsministeriets förvaltningsområde	27	447
35. Miljöministeriets förvaltningsområde	28	467
36. Statsskulden	29	498
 Bilagor		
Ekonomisk översikt	I	
Stöd som beviljas genom skattesystemet	II	

